

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Shoftim

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

IT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9656

כאנדרוהיגן , אין מחנה דן , צווישן
 צרעה אונד אשתאול .
 יד (א) שמשון גינג אינעם נאך
 חמנחה הינאכ . היר גפיל איהם
 איין פרויענציימר פאן דען טעכטערן דער
 פלשתים . (ב) ער גינג הוננדיק , ענט-
 דעקטע עס וויינן עלטרן , שפראך : איך
 האבע מיר צו חמנחה איינע פרוי א-
 זעהן , פאן דען טעכטערן דער פלשתים ,
 איך ביט ! נעמט זיא מיר צו פרויא .
 (ג) זיינע עלטרן שפראכן צו איהם :
 גיבטס עטווא אונטער דען טעכטערן דיינר
 פרוואנדטן , אונד אונטער אללען טיינן
 לאנדסלייטן , קיינע פרויא פיר דיר ,
 דאס דוא הינגעהסט , איינע פרויא צו
 געבן , פאן דען אונגשניטנן פלשתים ?
 אכר שמשון שפראך צו זיינס פאטר :
 נור דיזע נים מיר , זיא גפעלט מיר איינ-
 מאל . (ד) פאטר אונד מוטר וואוסטן
 נישט דאס עס פאס עוויגן זאגפיגט זווא ,
 ער

במחנה דן בין צרעה ובין
 אשתאול :
 יד (א) וירד שמשון חמנחה
 וירא אשה בחמנחה
 מבנות פלשתים : (ב) אער
 ינד לאבנו ולאמו ויאמר אשה
 ראיתי בחמנחה מבנות
 פלשתים ועתה קחואתה לי
 לאשה : (ג) ויאמר לו אביו
 ואמו האין בבנות אחיה ובכל-
 עמי אשה כדאחה הולך לקחת
 אשה מפלשתים הערלים
 ויאמר שמשון אל אביו אותה
 קחלו כיהיא ושרה בעיני :
 (ד) ואביו ואמו לא ידעו פי

מיהוה היא כיהאנה הוא

מבקש

כאור

רשי

עווינע איהן נזעננט האטע , דא פינג כו')
 במחנה דן , הוא המקי' כנחלת יהודה הנאמר
 עליו על כן קראו למקום חמנחה דן (לפ' י"ט י"ב) וכן בתכ' ד"ק וד"א)
 יד (א) וירד חמנחה , וכתוב הכה חמ"ך עליה חמנחה ? (בראשית ל"ט י"ג) , (ר' שמואל בר
 כהנא אמר שתי חמנחות היו , רב פפא אמר חדא הוה , דחתי מהאי גיסא יבודה , ודחתי
 מהאי גיסא עליה , כן איתא במוט' דף י"ד ע"א) . ובראש לקיים דברי רשב"ג שאני חמנחית
 היו , והנאמר כאן לא חמנחה שמו אלא חמנחה , וכן מבאנו בנחלת בני דן ואלוהן ותחמנחה (י"ט
 י"ט ע"ג) , וכאן וירא אשה בחמנחה , אשה ראיתי בחמנחה , עד כרמי חמנחה . ויאמר
 וירד שמשון חמנחה , וכן להלן פסוק' חסד אית השימוש , כמו ויבואוהו ירושלים (נעיל' ח"ו)
 וכמוהו הכנה במקרא . ואל"פ אהיה המקום לבני דן , נראה שיצטנו בו פלשתים לכי סהו ירושלים
 בישראל בעת ההיא . וירא , הטיבה בעיניו , ויראה בעיני חמ"ך . (ד) תואנה , עלילה

יד (ד) כי חמנחה הוא חמנחה . עליל' לחמנחות
 כס
 יד (ד) כי חמנחה הוא חמנחה . עליל' לחמנחות
 כס

מכלל יו פי

מרכבותיו , והטעם שהחל רוח ה' להוליכו ולהדריכו , ל"ש

יד (ד) האנה , במשקל חהלה , אשה הוא טנחיו הלמ"ד , והויכח הקט"ף לחולש
 להרחיב

מבקש מפלשתים ובעת ההיא
 פלשתים משלים בישראל :
 (ה) וירד שמשון ואביו ואמו
 המנחה ויבאו עד פרמי חמנתה
 והנה כפיר אריות שאג
 לקראתו : (ו) ותצלח עליו רוח
 יהוה וישפעהו כשסע הגדי
 וכאזמרה אין בידו ולא הגיד
 לאביו ולאמו את אשר עשה :
 (ז) וירד וידבר לאשה ותישר
 בעיני שמשון : (ח) וישב מימים
 לקחה וישר לראות את מפלת
 האריה והנה עדת דבורים
 בגוית האריה ודבש :
 (ט) וירדהו

עד וזכטע נור גלעגנהייט דען פלשתים
 עטוואס אנהאבן צו קענן : (דאמאלס
 הערשטן דיא פלשתים איכר ישראל) .
 (ה) "נון גינג שמשון מיט זיינס פאטער
 אינר זינר מוטר , הינאכ נאך חמנתה .
 אלס זיא פייא דען וויינבערגן פאן חמנתה
 אנלאנגטן , קאם איין יונגר לעווי איהם
 ברילנד ענטגעגן . (ו) שנעלל ער
 וואכטע איין געטליכר מוהט אין איהם ,
 ער צוריס איהן , וויא מאן איין צינגי
 בעקן צורייסט , אהנגעאכטעט ער
 ניכטס און דער האנד האטע . ער זאגטע
 אכר וויין עלטרן ניכטס , פאן דעם וואס
 ער גטאהן . (ז) ער גינג הינאכ , אונד
 פרייעטע אום דאו מערדן , דען זיאנפיל
 איהם . (ח) אלס ער אייניגע צייט
 ווירד הינאונטר רייזטע , זיא צו הייראטן ,
 גינג ער פאם וועגע אב , זיך נאך דעם
 אסע דעם לעווען אומצוועהן , אונד
 זיהע דא וואר איין בינענשווארם אונד
 האניג , אין דעם אסע דעם לעווען .

רשי באור (ט) ער

בס : (ו) וירד לקראתו על האשה דבר
 לקדושים כן מדגם יונתן : (ח) עדת דבורי .
 והלכי גדול מאריה , והליש גדול מהלביא , וכל זמן שמוקן גבורתו נוספת בו (כד"ק) . לקראתו ,
 אולי היה הולך בדרך לפני חבורתו מרחוק , והכפיר בה לקראתו ואביו ואמו נולדו רמז , וזה
 שאמר ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה (הכ"ל) , (ו) ותצלח , הודחת השורש הזה על מהירות
 הליכה בדרך הישר אל מקומו הפתוי עכו , וזה בעצמו ענין ההלכה והכוונה פה , שפתאים
 כשעוררה בו רוח גבורה , ויתכן לתרגמו גם מענין ההלכה : (גלוקליכר וויזע ערוואכטע און
 איהם איין געטליכר מוהט) . (ז) וירדבר לאשה , נעצור האשה . וכן

מכלל יופי

להרחיב הענין , ופי' המלה , גרם הדבר וסכוכו כו' : (ו) ותצלח , באה
 ודרכה ועברה : וישפעהו כשסע , ענין חתיכה הדבר לשנים , לפיכך גבי ושסע
 צ"ל לא יכריל : הגדי , כן המשפט , שלא בהפסק , ובהפסק בסגול עין גדי ,
 וזה לא נשתנה : בוקף : (ח) מפלת הארו , גוית הארי , מקום
 שנפל שם : עדת דבורים , נקרא כן אסיפת הדבורים , כי בהאספם יהר כאלו
 הם נומנים זה אצל זה לבוא בהקצצם יחד : וירדהו , שרשורדה , ענין לקיחה :

2 15 טו ב (י) לקח

(ט) ער נאם עס אונס, ^{אויף בוא} פלאכע האנד, ^{אונד גינג אונד אס,} קאם צו זיינע עלטרן, ^{גאב איהן דאפאן,} אונד זיא אסן. ^{ער זאגטע איהן אבר} ניכט, ^{דאס ער דאן האניג אונס דעם} אסע דעם לעווען גנאסן. ^{זי זאגטע זי}
 (ו) גון גינג דער פאטר דו זאכ צום מעדלן, ^{אונד דעם שמשון איין גאסטמאל} פראנשטאלטעטע, ^{וויא עס בויא זונג} גועלכן זיטע וואך. (זא) ^{בוים עספפאנג,} וואנדן דרייסיג גועלשאפטער גוועהלט ^{ביא אומר בויא איהם בליבן}
 (יב) איינסט זאגטע שמשון צו איהן, ^{איך טייל אייך איין ראטסל אויפגעבן:} זאגט איהר מיר דיא אויפלעוונג, ^{וועהרנד דער זיבן האכצייטטאגע,} אונד האבט'ס היטטיג גטראפן, ^{זא געב איך} אהן דרייסיג טיכער, ^{אונד דרייסיג} עהרנקליידר. (יג) ^{ווען איהר מיר} היינגען דיא אויפלעוונג ניכט זאגן קענט, ^{זא מיסט איהר מיר דרייסיג טיכער אונד} דרייסיג

באור

וכן ת"י ושאל באיתחא. (ט) וירדהו, לקח הדבש אכפיו, וכבר השתמשו ד"ל בזה המורש, צאמרים הרודה דבש בשנת בשוגתיו חטאת. (י) אל האשה, ת"י על עסק סתתא. וכראה כי אכיו נכנס תקילה אל העיר על ענין האשה שתכין עכ"ל לצואין (דד"ק). (יא) כדאות', כראות הפלשתיים אותו ויקחו, מהפעלים אשר

(ט) וירדהו אכפיו וילך הלוחץ ואכל וילך אל אביו ואל אמו ויחן להם ויאכלו ולא הגיד להם כי מננית האריה רדה הדבש: (י) וירד אביו אל האשה ויעש שם שמשון משהה כי כן יעשו הבחורים: (יא) ויהי כראותם אותו ויקחו שלשים מרעים ויהיו אמו: (יב) ויאמר להם שמשון אחידה זבא לכם חידה אמדקדק מגידו אותה לי שבעת ימי המשתה ומצאתם ונתתי לכם שלשים סדינים ושלשים חלפת בגדים: (יג) ואם לא תוכלו להגיד לי ונתתם אתם לי שלשים סדינים ושלשים

רשי חליפות

קניא דדבריימא כניסת דכורים: (ט) וירדכו. לטון הסבלת דיכונ. כל כל דבה סבדנך וכן לענין סת סבדנך סתנור בקדחת סבדלתו דרזיה פרוס סת סן סתנור סדוה סת כוודתו על סס סהדבש עשוי על זכו סלו. סגוס סדונק' סדוסלי סבלי סכל זרזון סדוסן אל צוסן סמדת עונל סבלי וכן סדנס ונתן וירדכו ונמחיס: (י) וירד אביו אל האשה. על עסק סיתתא: (יא) מרעים. סגריס לסוסכינו: (טו) ויהי

מכלל יופי

(י) לקחו בעצמם זאת העפה, וכפי' כמו ויקח קרח כל א' לקח חבירו, ומ"ם כראותם על המרעי: מרעי' בתוס' מ"ם והיא כצד', וכפ' תולדות כתב ומ"ם למדעה מאותיות אמי' חן הנוספת: (יב) חידה, דמר סתום שיכינו המכוני' דבר אחר מחוד אותו הרבר: סדינים, כסות הלילה הסמוך לכושר עשויו מפשתו' ויש סהם עשויו להתעטף בהם ביום: חליפות בגדים ענינו החחרשות התמורה: (טו) ביום

חליפות בגדים ויאמרו לו חודה
 חידתה ונשמענה: (יד) ויאמר
 להם מהאכל יצא מאכל ומעו
 יצא מחוק ולא יכלו להגיד
 החידה שלשתי ימים: (טו) ויהיו
 ביום השביעי ויאמרו לאשת
 שמשון פתי אתה אישך ויגד לנו
 את החידה פן נשרף אתך
 ואת בית אביך באש הלירשנו
 קראתם לנו ולא: (טז) והבך
 אשת שמשון עליו והאמר רק
 שנאתני ולא אהבתני החידה
 חידתה לבני עמי ולי לא הגדתה
 ויאמר לה הנה לאבי ולאמי לא
 הגדתי ולך אגיד: (יז) והתבך
 עליו

רשי

(טו) והיו כיום השביעי... לימות השבת ולא שבוש
 למטה והוא רביעי ליום השבת: הלירשנו קראתם
 לנו לא... מדגם וכתן הלמסכנות קריתן יפלא
 הלכא: (יז) שבעת הימים... הכותרים משכנות
 הימים

דרייסיג עהרנקלוידר געבן זיא שפראכן:
 גיב דיין דאטסל אויף, זויר זאללן עס
 הערן: (יד) יענה שפראך: פאם
 פרזעהדר קאם צעהרונג, פאם שטארקן
 זיסעם, עס פֿרשטריכן דרייא טאגע, אונד
 נאך קאנטן זיא דאן דאטסל ניכט ער־
 ראהטן: (טו) עס וואר אס זיכנטן טאגע,
 דא שפראכן זיא צו שמשון'ס פרוי:
 ברעדע דייען מאן, דאס ער אונס דאן
 ראטסל אויפלעזע, זאנסס פֿרברענן וויר
 דיך אונד דיינס פֿאטערס הויז, אין פֿיער;
 האכט איהר אונס אינגלאדן, אונס אום
 אונד האכע צו ברינגן? שיינט'ס ניכט
 זא? (טז) דא לאג שמשון'ס פֿרוי:
 זיהם אן, אונד וויינטע, שפראך:
 ניכט אנדרס דוא האסעסט מיך, האזט
 מיך נייע גליכט. מיינן לאנדס לייטן
 גאכסט דוא איין ראסול אויף, אונד
 האזט עו מיר ניכט אויפלעזוט. זידע!
 שפראך ער; ניכט איינמאל מיינס פֿאטער,
 אדר מיינר מוטר, האב' איך עס אויפ־
 גקלעהרט, אונד דיר העט' איך עס
 אויפלעזן זאללן? (יז) זיא לאג איהם

באור אבר

אשר לא מוכר שם בעל... (טו) ביום השבועי,
 פירשורש' וזכר' קבת סילת דנריו, וימפראש
 אחרים, שביעי ליומת השבת. ויגד לנו, פתי
 אותו להגיד לך, והגדתו לך תהיה כמו לנו,
 כי תשובי ותגידו לנו. הלירשנו, הלמסכנות מענון דלות ועניות, כמו מוריס ומעסיר (ש"א ב'
 ז') הלא, תי' כמו הלס, וא"כ לזה, כי פירושו כ"ש הד"ק האם קראתם לנו לקפת ממוכיכו?
 ואם לא, בעבור ויה קראתם לנו? כי אנחנו רואים שתרבו לקפת ממוכיכו ע"י חידה. (יז)
 שבעת הימים, הימים הנשאים

מכלל יופי

(טו) ביום השביעי כו', ויש מפרשים שביעי לימי המשתה, והם אחר שהשתדלו
 להוציא חדרה ג' ימים ולא יכלו גואשו ממנה, וכשהי' ביום השביעי אמרו לאשרת
 שמשון פתי את אישך, וכאשר הציקהו בעבור שאמרו ביהך נשרף באש הגיד לה,
 זפי' והבך עליו כל ז' הימים וכבר בכה מעצמה ועיין בשרשו: הלירשנו, היוד'
 פועמרה בנעי' בקצת הספרי' והוא ענין ירושה, ופא' וכי קראה, לנו לירש ממוננו וא"ל
 בעבור מה קראת' לנו כי כן נראה שלקחת ממוננו קראה' לנו, ויה ענין מסכנות,
 הלמסכנותא

עליו שמעת הימים אשר היה
 לחרם המשחה ויהו כייום
 השביעי ויגדלה פי הציקתהו
 ויהגד החידה לבני עמה :
 (יח) ויאמרו לו אנשי העיר
 ביום השביעי בטרם יבא
 החרס מה פתוק מדבש ומה
 עו מארו ויאמר להם לולא
 חרשתם בעגלתי לא מצאתם
 חידה (יט) והעלה עליו רוח
 יהוה ויהי אשקלוק יד מהם
 שלשים איש ויקח את החליצותם
 ויתן החליפות למגיד החידה
 ויחר אפו ויעל בית אביו :
 (כ) ויהי אשה שמשון למרעהו
 חשית אשר רעה לו : (ה)

אבר אן , מיט טרעהן , דא גאנצע
 (איברגע) צייט דעם זיבן טאגע , אין
 וועלכן זיא דיא האכצייט פויערטן זאם
 זיכנטן טאגע לעזטע ערעם איהר עטגלך
 אויף , ווייל זיא איהן זא זעהר קוועזלטע ,
 אונד זיא טיילטע דא אויפ'לעונג , אנהען
 לאנדסלויטן מיט . (יח) און דאס זיכנטן
 טאגע נאך , עהע עיא זאנע אונטרגונג ,
 זאגטן דיא שטאטלייטע פו איהם : וואס
 איז זי סראלס האניג ? וואס שטענדקד
 אלס דעה לעווע ? ער אנטווארטטע :
 העטטע איהר ניכט גפ'לונגט מיט טענעם
 קאלבע , איהר ווידהט מען העטק
 ניכט גטראפ'ן האבן . (יט) הא פויהר
 אין איהן איין גיוסט פאם עוויגן , עה גונג
 דהנאם נאך אשקלוק , ער שלוג דיא
 דרויסן מאן , נאם וואס ער איהן אויס-
 גצאגן , קאנטע דען אויפ'לעונג זיין
 עהרן קליידר געבן , אונד גונג זיין שארן
 גרייצט , נאך זיינעם פאטרס דוידראמיק .
 (כ) אינדעסן גאט מאן שמשון'ס פרויא ,
 זיינעם קאמראטן , דער איהם צור גועל-
 שאפט גגעבן ווארדן וואר . (א) נאך

באור

הנשאריו משנעת ימי המשחה ביום השביעי ,
 ליום המשחה . הציקתהו , הלכה אותו
 בדבריה ובדמעויה . (יח) לולא חרשתם ,
 ע'ד משל , חקרו באשקו והיא הנידה להם .
 (יט) אח חליצותם , בנדיהם וכלי זיינם ,
 ובדמיהם נתן החליפות למגיד החידה (וכן תרגומתי) , גם הכדינים , ואע' פ' שלח זכרם
 (דד'ק) . ויחר אפו , על רוע תכונת אשתו ויעזיבה ויעל בית אביו . (כ) למרעהו ,
 כתי' לחבירה דהוה זושנייה . אשר רעה לו , בשנעת ימי המשחה . ויתכן שהיה אחד
 מהשלישים מרעים , יותר חביב אליו , ולזכרתי אשתו . (א) ויפקוד

מכלל יופי

הלמסכנותא קראתון לנו הלכא וחרגם הלא כמוהלם : (יח) החרסה , הה"א
 נוספת כמו החררה כי המלה מלעיל , וענינו השמש כמו האומר לחרם : מחוק ,
 חאר : לולא , כתיב באלף וענינו אם לא ואפשר שהמלה מורכבת מן לו שענינה אם
 ומן לא : (יט) חליצותם , נקרא חליפות הכנדים כן , לפי שלובש אלו בהסרת אלו
 פענין חלץ מהם : אשר רעה , שלקח אותו שמשון לריע : (ה) בלפידים

הימים שכתבו וזוהי : (יח) כשרם יבא החרסה .
 לפי שקיימת החטה בעדין היום להם שהם יבא
 הצדק : חרשת' נבגלתי משל הוא אינולסון נדקמון
 בחלתי : (יט) לולא חרשתם , דוח נבדרי מן קדם ה' :
 חליצותם . מלבושים שחך מינליסן :
 חלוי וחרגו אים ס' יו"ד : (כ) למרעהו

הה"א נוספת כמו החררה כי המלה מלעיל , וענינו השמש כמו האומר לחרם : מחוק , חאר : לולא , כתיב באלף וענינו אם לא ואפשר שהמלה מורכבת מן לו שענינה אם ומן לא : (יט) חליצותם , נקרא חליפות הכנדים כן , לפי שלובש אלו בהסרת אלו פענין חלץ מהם : אשר רעה , שלקח אותו שמשון לריע : (ה) בלפידים